

ETS no. : 143

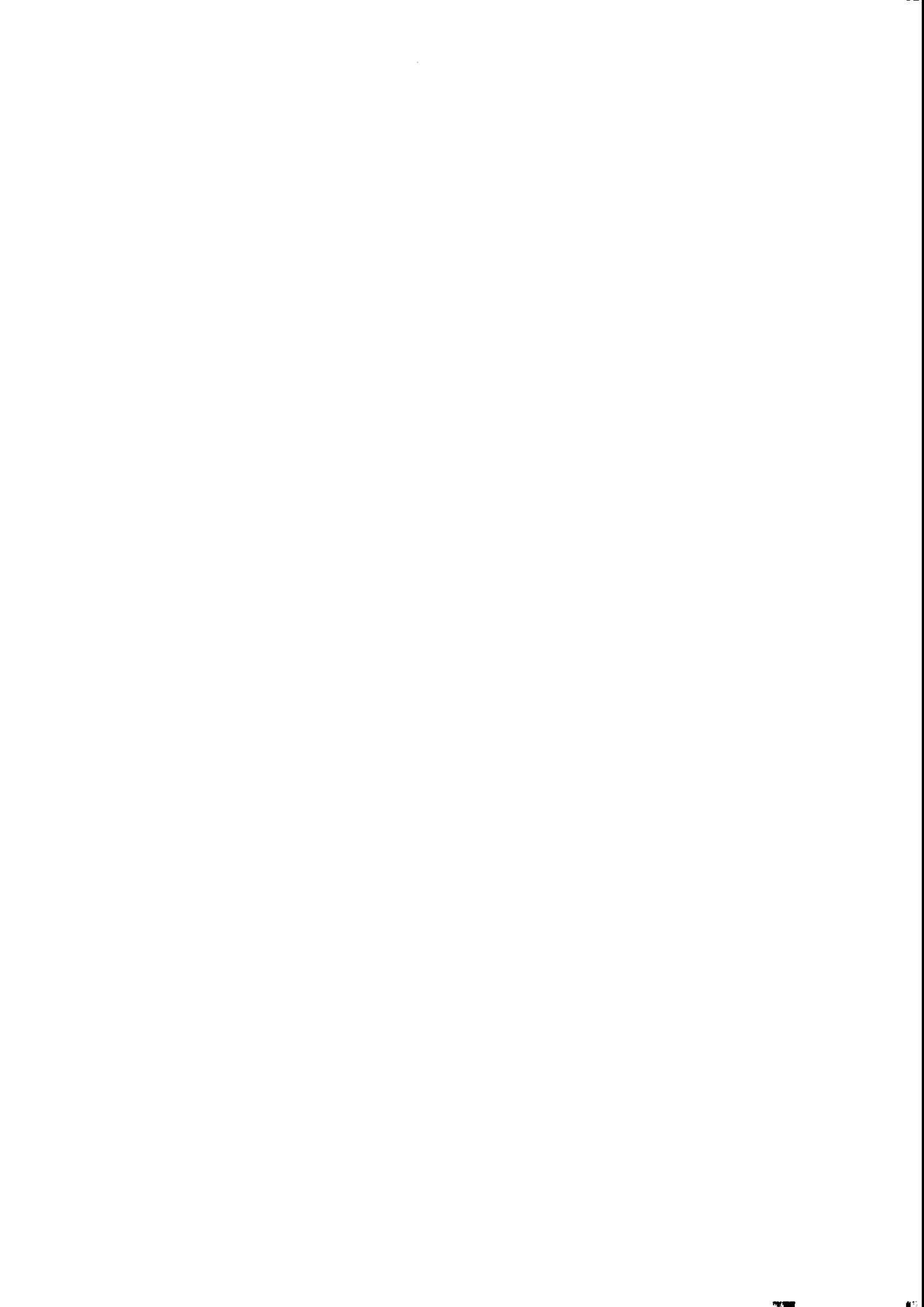
**EUROPEAN CONVENTION ON THE PROTECTION OF THE
ARCHAEOLOGICAL HERITAGE (REVISED)**

OPENING FOR SIGNATURE :

Place : Valletta

Date : 16/01/92

Bosnian version

Council of Europe
Conseil de l'Europe
Savjet Evrope

**Evropska Konvencija
za zaštitu
arheološke baštine
(revidovana)**

La Valette, 16.12.1992.

Seriya evropskih sporazuma / 143

UVOD

Države, članice Savjeta Evrope i druge zemlje, Strane u evropskoj Konvenciji o kulturi, potpisnice ove Konvencije (revidovane).

Budući da je cilj Savjeta Evrope da ostvari uže jedinstvo među svojim članicama, kako bi se ustvari saživali i unaprijedili ideali i principi koji su njihova zajednička baština;

S obzirom na:

- evropsku Konvenciju o kulturi, potpisanu u Parizu 19. decembra 1954., a naročito na njene članove 1 i 5;
- Konvenciju za zaštitu arhitektonske baštine Evrope, potpisane u Granadi 3. oktobra 1985;
- evropsku Konvenciju o povredama kulturnih dobara, potpisanu u Delfi 23. juna 1985;
- preporuke parlamentarne Skupštine koje se odnose na arheologiju, naročito na preporuke 848 (1978), 921 (1981) i 1072 (1981);
- preporuku no R (89)5 o zaštiti i vrednovanju arheološke baštine u kontekstu aktivnosti na uređenju gradskih i ruralnih područja;

Podsjećajući da je arheološka baština jedan od najvažnijih elemenata za upoznavanje prošlosti različitih civilizacija;

Znajući da evropskoj arheološkoj baštini, svjedoku stare istorije, ozbiljno prijeti opasnost od propadanja, kako zbog povećanja broja radova na uređenju zemljišta tako i zbog prirodnih rizika, nezakonitih ili iskopavanja bez naučnog karaktera, ili usljed nedovoljnog informisanja javnosti;

Potvrđujući da je potrebno ustrojiti, tamo gdje još ne postoje, kontrolne, administrativne i naučne procedure koje se nameću, kao i objediniti aktivnosti na sačuvanju arheologije u okviru politike gradskog i ruralnog uređenja i kulturnog razvoja;

Naglašavajući da za zaštitu arheološke baštine nije odgovorna samo država o kojoj se direktno radi, već i sve evropske zemlje, i to u cilju smanjenja rizika od propadanja i unapređenja zaštite, uz favorizovanje razmjene eksperata i iskustava;

Konstatujući neophodnost dopune principa formulisanih evropskom Konvencijom za zaštitu arheološke baštine, potpisane u Londonu, 6 maja 1969., nakon promjene politike prostornog uređenja u evropskim zemljama,

Prihvatile su slijedeće:

Definicija arheološke baštine

Član 1

- 1 Cilj ove Konvencije (revidovane) je da zaštiti arheološku baštinu kao izvor evropskog kolektivnog pamćenja i kao instrumenat istorijskog i naučnog proučavanja.
- 2 U tom cilju, elementima arheološke baštine smatraju se svi ostaci, predmeti i drugi tragovi o postojanju ljudske vrste u prošlosti:
  - i sačuvanje i proučavanje koje omogućuje prikazivanje razvoja istorije ljudske vrste i njenog odnosa sa prirodnim okruženjem;
  - ii glavna sredstva informisanja sastoje se od iskopina ili pronalazača kao i od drugih metoda na istraživanju ljudske vrste i njenog okruženja;
  - iii smješteni u zonama jurisdikcije Strana.
- 3 U arheološku baštinu uključene su građevine, konstrukcije, arhitektonski kompleksi, uređeni prostori, predmeti, spomenici druge vrste kao i njihov kontekst, bilo da se nalaze u zemlji ili ispod voda.

Identifikacija baštine i zaštitne mjere

Član 2

Svaka Strana se obavezuje da u skladu sa okolnostima iz svoje zemlje, primjenjuje pravni režim zaštite arheološke baštine, vršeći slijedeće:

- i vođenje inventara o arheološkoj baštini i klasifikacija spomenika ili zaštitnih zona;
- ii stvaranje arheoloških rezervata, čak i bez vidljivih ostataka na površini ili ispod voda, zbog sačuvanja materijalnih svjedočenja koje će proučavati buduće generacije;
- iii slučajni pronalazač neke arheološke baštine je dužan da o tome obavijesti nadležne vlasti i da je preda na adekvatno proučavanje.

Član 3

U cilju sačuvanja arheološke baštine kako bi se garantovao naučni značaj istražnih arheoloških operacija, svaka Strana se obavezuje:

- i na primjenu procedura za izdavanje odobrenja i kontrole iskopina i drugih arheoloških aktivnosti kako bi se:
  - a spriječilo svako nezakonito iskopavanje ili premještanje nekih od elemenata arheološke baštine;
  - b osiguralo da iskopavanja i istraživanja terena budu izvođena na naučnom principu i to pod uslovom da:
    - se što češće koriste nedestruktivne iztražne metode;
    - elementi arheološke baštine ne budu ekshumirani prilikom iskopavanja niti ostavljeni u toku ili nakon iskopavanja bez sprovođenja odgovarajućih mjera zaštite, konzervacije i upravljanja;

- ii obezbijedilo da iskopavanja i druge potencijalno destruktivne tehnike koriste samo kvalifikovana i specijalno obučnena lica;
- iii prethodno tražila posebna dozvola za upotrebu detektora metala i druge opreme za detekciju ili postupak za arheološka istraživanja, u slučajevima kada je to predviđeno internim zakonodavstvom države.

Član 4

Svaka strana se obavezuje na primjenu mjera za fizičku zaštitu baštine, imajući u vidu slijedeće okolnosti:

- i kupovina ili zaštita drugim odgovarajućim sredstvima, preko javnih vlasti, prostora koji su namjenjeni za pravljenje arheoloških rezervata;
- ii konzervacija i održavanje arheološke baštine, po mogućnosti na njenom prvobitnom mjestu;
- iii uređenje odgovarajućih prostora za čuvanje arheoloških ostataka koji su premješteni sa njihovog prvobitnog mjesta nastanka.

Integralan konzervacija arheološke baštine

Član 5

Svaka Strana je dužna da:

- i uskladi i spoji uzajamne potrebe arheologije i prostornog uređenja, vodeći računa da arheolozi učestvuju:
  - a u politici prostornog planiranja nastojeći da uspostave uravnotežene strategije zaštite, konzervacije i vrednovanja mjesta od arheološkog interesa
  - b u izradi programa o prostornom uređenju u različitim fazama;
- ii u obezbjeđivanju sistematskih konsultacija između arheologa, urbanista i planera, kako bi se omogućilo:
  - a izmjena planova o prostornom uređenju koji bi mogli negativno uticati na arheološku baštinu;
  - b davanje vremena i sredstava dovoljnih za sprovođenje odgovarajuće naučne studije o određenom prostoru, sa objavljivanjem rezultata;
- iii vodi računa o tome da studije uticaja na okolinu i odluke koje iz njih proizilaze, u potpunosti uzmu u obzir arheološke prostore i njihov kontekst;
- iv da predvidi, ukoliko je to izvodljivo na licu mjesta, konzervaciju elemenata arheološke baštine koji su pronađeni prilikom izvođenja radova na uređenju prostora;
- v sačuva arheološki i naučni karakter tih prostora i njihove okoline prilikom otvaranja za javnost, posebno u slučaju prijema velikog broja posjetilaca.

Finansiranje Istraživanja I arheološka konzeracija

Član 6

Svaka Strana je dužna da:

- i predvidi finansijsku podršku za arheološka istraživanja preko državnih vlasti, regionalnih ili lokalnih, shodno njihovim kompetencijama;
- ii povećava materijalna sredstva preventivne arheologije:
  - a poduzimajući odgovarajuće mjere, kako bi prilikom izvođenja velikih, javnih ili privatnih radova, u sklopu kompletnog finansiranja putem javnog ili privatnog sektora, bilo pokriveno i finansiranje svih arheoloških operacija, neophodnih za izvođenje tih radova;
  - b prikazujući u budžetu radova, kao i za studije o uticaju, neophodne radi okoline i uređenja prostora, studije i arheološka istraživanja, naučnu dokumentaciju i izvještaje kao i saopštavanje i javno objavljivanje svih otkrića.

Sakupljanje I prenošenje naučnih Informacija

Član 7

Radi lakše izrade studije i prenošenja znanja o arheološkim otkrićima, svaka Strana je dužna da:

- i izvrši ili aktualizira istraživanja, popise i kartografiju arheoloških zona na prostorima koji su pod njenom jurisdikcijom;
- ii nakon arheoloških operacija usvoji sve praktične mjere u cilju izrade sinteza naučnog dokumenta koji će se objaviti prije neophodnog cjelovitog prenošenja specijalizovanih studija.

Član 8

Svaka Strana je dužna da:

- i omogući razmjenu elemenata arheoloških naučnih ciljeva, poduzimajući sve potrebne mjere, kako razmjena ne bi, ni na koji način, negativno djelovala na kulturnu i naučnu vrijednost tih elemenata;
- ii podstiče razmjenu informacija o arheološkim istraživanjima i iskopima koji su u toku i doprinosi organizovanju međunarodnih istražnih programa.

Razvijanje svijesti javnog mijenja

Član 9

Svaka Strana je dužna:

- i da edukativnim djelovanjem probudi i razvija svijest javnog mijenja o vrijednosti arheološke baštine, radi razumijevanja prošlosti koje prijete toj baštini;

- ii da unaprijeđuje pristup javnosti važnim elementima arheološke baštine, i da podstiče prezentiranje arheoloških dobara u javnosti.

Spriječavanje nezakonitog prometa elementima arheološke baštine

Član 10.

Svaka Strana je dužna:

- i da organizuje razmjenu informacija o uočenim nezakonitim iskopavanjima, između nadležnih javnih vlasti i naučnih institucija;
- ii da upozna nadležne vlasti države o kojoj se radi, Stranu u ovoj Konvenciji (revidovanoj), o svakoj sumnjivoj ponudi koja se odnosi na nezakonita iskopavanja ili zloupotrebu zvaničnih iskopavanja, uključujući i sve potrebne detalje;
- iii da poduzme neophodne mjere kada se radi o muzejima i drugim, sličnim institucijama, čiju politiku kupovine kontroliše Država, kako ne bi nabavljale elemente arheološke baštine za koje se sumnja da potiču od nekontrolisanih otkrića, nezakonitih iskopavanja ili zloupotrebe zvaničnih iskopavanja;
- iv za muzeje i slične institucije, smještene na teritoriji neke Strane, čiju politiku kupovine ne kontroliše Država, potrebno je slijedeće:
  - a dostaviti joj tekst ove Konvencije (revidovane);
  - b ne štedjeti truda kako bi pomenuti muzeji i institucije poštivali principe navedene u paragrafu 3;
- v smanjiti u što većoj mjeri, premještanje elemenata arheološke baštine koji su rezultat nekontrolisanih otkrića, nezakonitih iskopavanja ili zloupotrebe zvaničnih iskopavanja, poduzimanjem edukativnih i informativnih aktivnosti, saradnjom i budnim držanjem.

Član 11

Imajući za cilj da spriječi nezakonit promet elementima arheološke baštine ili njihovo vraćanje legitimnom vlasniku, ni jedna odredba ove Konvencije (revidovane) neće negativno uticati na bilateralne ili multilateralne sporazume koji postoje ili koji bi mogli postojati između Strana.

Uzajamna tehnička i naučna pomoć

Član 12

Strane su dužne da:

- i uzajamno pružaju jedna drugoj tehničku i naučnu pomoć kroz razmjenu iskustava i eksperata iz oblasti arheološke baštine;
- ii favorizuju, u okviru odgovarajućih nacionalnih zakonodavstava ili međunarodnih sporazuma za koje su vezane, razmjenu stručnjaka za konzerviranje arheološke baštine, uključujući i stalnu obuku iz te oblasti.

Kontrola primjene Konvencije (revidovane)

Član 13

U skladu sa ciljevima ove Konvencije (revidovane), Odbor eksperata, postavljen od strane Komiteta Ministara Savjeta Evrope na osnovu člana 17 Statuta Savjeta Evrope, dužan je da prati primjenu Konvencije (revidovane), na slijedeći način:

- i povremeno dostavljati komitetu Ministara Savjeta Evrope izvještaj o situaciji vezanoj za politiku zaštite arheološke baštine u Državama, Stranama u Konvenciji (revidovanoj) kao i primjeni principa koje ona zastupa;
- ii predlagati Komitetu Ministara Savjeta Evrope mjere koje bi trebalo poduzeti u cilju primjene odredaba Konvencije (revidovane), uključujući i aktivnosti na multilateralnom nivou, u vezi sa revizijom ili dopunom Konvencije (revidovane), kao i informisanjem javnosti o ciljevima Konvencije (revidovane);
- iii davati preporuke Komitetu Ministara Savjeta Evrope, koje se odnose na povezivanje Država koje nisu članice Savjeta Evrope, da pristupe Konvenciji (revidovanoj).

Završne odredbe

Član 14

- 1 Ova Konvencija (revidovana) se otvara nakon što je potpišu zemlje, članice Savjeta Evrope i ostale Države, Strane u evropskoj Konvenciji o kulturi.

Biće predana na ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje. Dokumenti za ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje, predaće se Genealnom sekretaru Savjeta Evrope.
- 2 Država, Strana u evropskoj Konvenciji za zaštitu arheološke baštine, koja je potpisana u Londonu 6. maja 1969., ne može položiti svoj dokumenat za ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje ukoliko već nije poništila pomenutu Konvenciju ili ako je ne poništi istovremeno sa predavanjem dokumenata za ratifikaciju.
- 3 Ova Konvencija (revidovana), stupiće na snagu šest mjeseci nakon što četiri države od kojih najmanje tri, članice Savjeta Evrope, iskažu spremnost povezivanja sa Konvencijom (revidovanom), shodno odredbama prethodnih paragrafa.
- 4 U slučaju da zbog primjene dva prethodna paragrafa, poništenje Konvencije od 6. maja 1969. i stupanje na snagu ove Konvencije (revidovane), ne budu istovremeni, Država, ugovorna strana, može izjaviti prilikom predavanja svog dokumenta za ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje, da će nastaviti primjenjivati Konvenciju od 6. maja 1969., sve do stupanja na snagu ove Konvencije (revidovane).
- 5 Ova Konvencija (revidovana) stupiće na snagu, šest mjeseci nakon datuma predavanja dokumenata za ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje, za svaku zemlju potpisnicu, koja naknadno iskaže spremnost povezivanja sa Konvencijom.

Član 15

- 1 Nakon stupanja na snagu ove Konvencije (revidovane), Komitet Ministara Savjeta Evrope moći će pozvati sve druge države koje nisu članice Savjeta kao i evropsku ekonomsku Zajednicu, a pristupe ovoj Konvenciji (revidovanoj), na osnovu većinski izglasane odluke, predviđene u članu 20. d Statuta Savjeta Evrope i jednoglasne odluke predstavnika država, potpisnica, koje imaju pravo da zasjedaju u Komitetu.
- 2 Za svaku državu, članicu ili za evropsku ekonomsku Zajednicu, u slučaju pristupa, Konvencija (revidovana) će stupiti na snagu šest mjeseci nakon datuma predavanja dokumenata o pristupu, Generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

Član 16

- 1 Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili predavanja dokumenata na ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristup, odrediti teritorije na kojima će se primjenjivati ova Konvencija (revidovana).
- 2 Nakon toga, svaka država može, u bilo kojem trenutku, putem deklaracije koju će uputiti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije (revidovane) na bilo koji drugi teritorij, naznačen u deklaraciji.
- 3 Svaka deklaracija, sačinjena na osnovu dva prethodna paragrafa, moći će se povući, kada se radi o teritoriji naznačenoj u toj deklaraciji, putem službenog saopštenja, upućenog Generalnom sekretaru. Povlačenje će biti pravosnažno šest mjeseci nakon što Generalni sekretar primi službenu obavijest o povlačenju deklaracije.

Član 17

- 1 Svaka Strana može, u bilo kojem trenutku, istupiti iz ove Konvencije (revidovane) upućujući službenu obavijest o tome, Generalnom sekretaru Savjeta Evrope.
- 2 Istupanje će biti pravosnažno šest mjeseci nakon što Generalni sekretar primi službenu obavijest o istupanju.

Član 18

Generalni sekretar Savjeta Evrope zvanično će obavijestiti države, članice Savjeta Evrope, druge države, Strane u evropskoj Konvenciji o kulturi, evropsku ekonomsku zajednicu i sve druge zemlje, članice ove Konvencije (revidovane) ili koje su pozvane da postanu članice, o svemu što se odnosi na:

- i potpisivanje
- ii predavanje dokumenata za ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristup
- iii datum stupanja na snagu ove Konvencije (revidovane), u skladu sa njenim članovima 14, 15 i 16;
- iv svaki drugi akt, službenu objavu ili saopštenje, u vezi sa ovom Konvencijom (revidovanom).

Na osnovu naprijed navedenog, zakonski ovlaštene potpisnice, potpisale su ovu Konvenciju (revidovanu).

Sačinjeni u Valette-i, 16. januara 1992., na francuskom i engleskom, oba teksta imaju podjednaku važnost, i samo po jedan primejrak biće pohranjen u arhivi Savjeta Evrope.

Generalni sekretar Savjeta Evrope, dostaviće ovjerenu kopiju, svim zemljama članicama Savejta Evrope, drugim državama, stranama u evropskoj Konvenciji o kulturi, evropskoj ekonomskoj Zajednici, kao i svim državama koje nisu članice a koje su pozvane da pristupe ovoj Konvenciji (revidovanoj).

